

Kandidatnr: 306
Emnekode: BAC-NL02

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Voksen-Barn relasjon

2014

Aina Hansen

*Hvordan kan man som voksen i
barnehagen skape gode relasjoner
til alle barna?*

Innhold

1 Innledning	Side 2
1.1 Bakgrunn for valg av oppgaven.....	Side 2
1.2 Presentasjon av problemstilling.....	Side 2
1.3 Disposisjon og struktur.....	Side 3
2 Teori	Side 4
2.1 Tilknytning til barn.....	Side 4
2.2 Favorittvoksen.....	Side 4
2.3 Pedagogisk grunnsyn.....	Side 5
2.4 Behov for kontakt fra barns perspektiv.....	Side 6
2.5 Gutter og jenters tilknytningsbehov.....	Side 7
2.6 Individet og barnegruppa.....	Side 7
3 Metode	Side 9
3.1 Metodevalg.....	Side 9
3.2 Gjennomføring av intervjuene og barnesamtalen.....	Side 10
3.3 Metodekritikk.....	Side 11
3.4 Etske retningslinjer.....	Side 11
4 Resultater	Side 12
4.1 Intervju.....	Side 12
4.2 Barnesamtale.....	Side 15
5 Drøfting	Side 16
5.1 Tilknytning til barn.....	Side 16
5.2 Favorittvoksen.....	Side 17
5.3 Pedagogisk grunnsyn.....	Side 18
5.4 Behov for kontakt fra barns perspektiv.....	Side 20
5.5 Gutter og jenters tilknytningsbehov.....	Side 20
5.6 Individet og barnegruppa.....	Side 21
6 Avslutning	Side 23
7 Kilder	Side 25
8 Vedlegg	Side 26
8.1 Intervju.....	Side 26
8.2 Barnesamtalen.....	Side 27

1 Innledning

Over 80 % av barna i Norge mellom ett og to år går i barnehagen. Om det er nyttig for små barn å gå i barnehagen er et aktuelt tema i dagens barnehager. Tilknytningen mellom barn og voksne i barnehagen er spesielt viktig de første årene. Det er viktigere for de minste barna å få denne kontakten enn for de eldre. Kvaliteten på den tidlige barn- voksen relasjonen kan få følger for barns evne til å stifte vennskap med andre barn. Når det oppstår konflikter med jevnaldrende barn kan det bli stressende for barnet. Det er derfor viktig å få støtte fra en voksen. Et trygt tilknyttet barn vet at det kan utforske verden og vende tilbake til det trygge hvis det har behov for det. Barnehagens oppgave er å utvikle en tillitsfull relasjon til enkeltbarnet (Broberg, 2012/2014). Barnehagens personale har en yrkesetisk forpliktelse å handle omsorgsfullt overfor alle barn i barnehagen (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, s. 29). Kontakt med barna kommer ikke alltid av seg selv. Barn er forskjellige ved at noen tar kontakt med en gang, mens andre er tilbakeholdende og sjenerte (Askland, 2011). Det er også forskjellige voksne i barnehagen. Deres måte å få god kontakt med barn på er også ulik. Noen voksne får lettere kontakt med barn enn andre.

1.1 Bakgrunn for valg av oppgaven

Boka "Kontakt med barn" av Leif Askland (2011) har vært en av inspirasjonskildene mine for å skrive denne oppgaven. Ut ifra innholdet i denne boka bestemte jeg meg for at jeg ville skrive en oppgave om relasjoner og hvordan man kan skape gode relasjoner til barn. Jeg synes det er interessant å se hvordan mennesker kommuniserer med hverandre og hvor mye godt det kan komme ut av en god relasjon.

Det finnes ikke bare gode relasjoner, men jeg håper og ønsker at de som jobber i barnehagen er der for å gjøre hverdagen til barna så god og trygg som mulig. Jeg vil forberede meg på å komme i jobb som pedagogisk leder i en barnehage. Jeg ønsker å være reflektert i hvordan jeg tar kontakt med barn, og hvordan jeg er mot dem som jeg automatisk ikke får like god kontakt med.

1.2 Presentasjon av problemstillingen

Det finnes både dårlige relasjoner og gode relasjoner. En god relasjon er en relasjon hvor individene i relasjonene har kontakt som fører til utvikling i stedet for stagnasjon (Bae, 1985).

Jeg vil gjøre rede for min problemstilling ved å forklare begrepet relasjoner. I denne sammenhengen handler det om å bidra til at voksne får god kontakt med barna slik at de kan utvikle seg til å bli

sosiale og selvstendige individer. En relasjon er et gjensidig kontaktforhold (Askland,2011). En god relasjon er en kontakt som er positiv for de partene som inngår i relasjonen. I denne sammenhengen er det kontakten mellom voksne og barn i barnehagen jeg vil undersøke mer. Min valgte problemstilling er: «Hvordan kan man som voksen i barnehagen skape gode relasjoner til alle barna?» Jeg valgte å bruke voksen siden det både er barnehagelærere, pedagogiske ledere og assistenter som jobber i barnehagen. Det er ikke kun viktig for pedagoger å skape god kontakt med barna, det er viktig for alle som jobber i barnehagen.

1.3 Disposisjon og struktur

Bacheloroppgaven min består av fem kapitler med underkapitler. I kapittel én har jeg innledning med delkapitler som beskriver bakgrunn for valg av oppgaven og presentasjon av problemstillingen. I kapittel to har jeg teoridelen som er delt inn i ulike temaer. Kapittel tre er metodedelen som beskriver hva jeg har gjort i min datainnsamling, hvordan jeg har gjort det og hvorfor jeg har tatt de valgene jeg har tatt. Under dette kapittel kommer også metodekritikk og etiske retningslinjer. Videre i kapittel fire har jeg resultatene fra datainnsamlingen. Den har jeg delt inn i to deler, intervjuet og barnesamtalen. I kapittel fem har jeg drøftingsdelen hvor jeg drøfter mine funn, teorien og tolkning av dette. Drøftingen har jeg valgt å dele opp i de samme kapitlene som teorien og drøfte disse hver for seg. Det sjette kapitlet er avslutning hvor jeg oppsummerer oppgaven. I det syvende kapitlet har jeg en oversikt over hvilke kilder jeg har brukt i oppgaven. Som vedlegg har jeg lagt ved intervjuguidene.

2 Teori

2.1 Tilknytning til barn

I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver står det at å gi barna omsorg og nærhet og legge til rette for allsidig utvikling er en av barnehagens viktigste oppgaver (Rammeplan,2011). For de voksne i barnehagen er det viktig å ha en relasjon til barnet som kan utvikle barnets handlemåte, og gir dem muligheten til å bli kjent med seg selv. For at barna skal bli kjent med seg selv må de få muligheten til å reflektere. Ved å se konkret på opplevelsen og snakke om det ut ifra hva barnet tenker og føler, kan de oppnå dette (Bae,1985). Alle situasjoner i barnehagehverdagen skal være preget av omsorg. En omsorgsfull relasjon innebærer at man lytter, viser nærhet, og viser at man har lyst til å være i samspill med barna. Ved å vise god omsorg bidrar det til at barna utvikler gode relasjoner og at de gradvis kan ta vare på seg selv og fellesskapet (Gunnestad, 2013). For at barna skal føle seg trygge i barnehagen må de få trygg omsorg av barnehagelærerne og de som jobber der. Barna må vite at hvis de slår seg eller trenger trøst er det andre enn foreldrene som kan være der for dem (Broberg, 2012/2014). I forbindelse med utvikling er det viktig med anerkjennelse. Det innebærer at barnet og mennesket blir sett og hørt. Bae refererer til Løvlie Schibbye, for genuint å anerkjenne andre mennesker må man ta utgangspunkt i deres forutsetninger. For å kunne se om kommunikasjonen mellom barn og voksne i barnehagen er anerkjennende eller ikke, kan man analysere om det fører til utvikling eller stagnering (Bae,1985). Kontakt med barn kommer ikke av seg selv. Det handler om helheten i det å kommunisere med barna. Det kan være gjennom blikk, kroppskontakt, psykisk kontakt, felles opplevelser og gjennom tale. Barn er forskjellige og krever ulik kontakt (Askland, 2010). Det er ofte slik at de barna som høres best og synes best er de som får mest oppmerksomhet. Da blir det mindre oppmerksomhet til de stille barna og dette kan hindre deres utvikling etter deres behov (Broberg, 2012/2014).

2.2 Favorittvoksen

Trygge relasjoner til pedagogene er en viktig forutsetning for barnas lek og læring. En studie som målte kvaliteten på relasjonen mellom pedagoger og barn viste at i løpet av åtte måneder fikk pedagogen en like god relasjon til barnet som foreldrene hadde. Det vil ikke si at de er like viktige som foreldrene, men at oppmerksomme pedagoger kunne møte barnas følelsesmessige behov. For de minste barna i barnehagen er det viktigere å ha en-til-en kontakt med de voksne, enn å være i en stor gruppe som de eldre barna. Det er først og fremst gjennom samspill med de voksne at barna

lærer og at de utvikler seg. Dersom barna har en trygg tilknytning til foreldrene, kan det være enklere for dem å separere seg fra foreldrene for å være i barnehagen. Barn som ikke har en trygg tilknytning å falle tilbake på reagerer sterkere enn andre. For at en tilknytningsrelasjon skal kunne utvikle seg må det gå over tid, og det må være kontinuitet i kontakten. Dersom en konflikt mellom et barn og pedagogen handler om at barnet er trygg på den voksne og vet at den bare vil barnet vel, er det sjanser for at konflikten blir mindre dramatisk enn om barnet føler at det ikke blir rettferdig behandlet og krever mer (Broberg, 2012/2014).

En artikkel jeg har kommet over handlet om akkurat dette. Dette kommer fra en professor som heter May Britt Drugli, og jobber ved regionalt kunnskapssenter for barn og unge -psykiske helse og barnevern ved NTNU. Hun poengterer at barnehagen bør være fleksibel når de tar imot små barn. Hun mener at det å knytte seg til andre omsorgspersoner når man er bare ett år, strider mot naturen. Det å få en voksen som har spesielt ansvar for barnet i tillegg til andre barn over en lengre periode mener Drugli er viktig. Det er ofte slik at barna får hver sine «primærkontakter» i starten, men etter hvert må de som regel forholde seg til alle på avdelingen. Professoren mener at hvis små barn vil til en spesiell voksen, så er det en grunn til det. Da er det som regel der barnet føler sitt behov blir best ivare tatt (Nilsen, 2014). I ettertid har jeg også sett at May Britt Drugli har skrevet forordet i den norske utgaven av tilknytning i barnehagen (2014).

Broberg (2012/2014) mener at tilknytningsbegrepet ikke må bli en samlebetegnelse på alle trivelige ting som skjer i nære relasjoner. Selv om et barn har hatt en primærkontakt kan det også bli andre voksne som blir deres favoritter i forhold til for eksempel lek. Det vil si at barnet kanskje har en voksen som det går til når det trenger omsorg og et annet når det vil leke.

2.3 Pedagogisk grunnsyn

Pedagogisk grunnsyn har mye å si for relasjonen. Det vil si at man har tilegnet seg en teoretisk forståelse for hvor en står i yrket. Ved å reflektere over seg selv i kontakten med barna utvikler man sitt pedagogiske grunnsyn. Det er viktig å lytte til barnet og sikre seg at man forstår hva barnet snakker om. Det er ikke nok og bare høre på, man må også observere og tolke uttrykkene til barnet. Før barnet begynner å snakke må vi tolke de ikke-språklige signalene. Det kan være blant annet ansiktsuttrykk, kroppsholdning eller retningen barnet ser i. Ut ifra disse signalene må vi tilrettelegge for barnet for å finne ut hva det vil. Hvis barnet skriker er som regel tolkningen feil, men hvis de smiler, eller ser avslappet ut er det en god tolkning fra de voksne. Tolkninger er subjektive, og hvis man er usikker på hva barnet virkelig mente kan man spørre barnet videre om det var det de mente (Askland, 2011)

Kontaktforholdet mellom voksne og barn har fire ulike sider. Disse sidene er ditt eget selvbilde, ditt bilde av barnet, barnets selvbilde, barnets bilde av deg og det som skjer når disse sidene møtes. Det miljøet de voksne har vokst opp i og deres personlighet påvirker relasjonen til barna. I en relasjon med barn er det viktig og unngå å trekke inn din egen interesse og behov i planer, men heller prøve å få tak i måten barna ser situasjonen på, og hvilke forutsetninger de har. Vi har alle ulike normer, det har også foreldrene. I barnehagen blir man også utfordret på dette i forhold til følelser og handlinger. Derfor er det vesentlig å være bevisst på sine egne holdninger og verdier, slik at barnet ikke blir forvirret og usikker. Når man får nære relasjoner med barnet kan man risikere at man ikke er profesjonell. I stedet for å holde på pedagogrollen kan det gå over til å bli mer mor eller farsrolle. Dette kan for eksempel oppstå når barnet er i vanskelige situasjoner. Det å holde på den pedagogiske rollen er viktig (Askland, 2011).

2.4 Behov for kontakt fra barns perspektiv

Det bildet en har av barnet påvirker relasjonen mellom voksne i barnehagen og barnet. Gjennom kontakt med foreldre får man et inntrykk av barna. Det bildet barna har av seg selv kommer tydeligere frem i førskolealder. Barna overdriver ofte, og deres selvbilde kommer ut ifra erfaringer og medfødte muligheter. Når barn skal beskrive de voksne i barnehagen er det ofte få og overdrivende beskrivelser. Det viktigste er at barna tror på de voksne som personer. Når de voksne sier noe, så mener de det. Barna tar kontakt med voksne på ulike måter. Dette henger også sammen med barnas selvbilde (Bae,1985). Et tema som har blitt mye diskutert er om de voksne skal blande seg inn i barnas lek. Leken er viktig for barna, og man bør være forsiktig når en skal forholde seg til den som voksen. Det har blitt viktigere å se på lek som læring i tillegg til en egenverdi i seg selv. Det er også forskjell på tilrettelagt lek og fri lek. Når det gjelder rollelek er det trolig viktigere at de voksne trår varig frem (Lillemyr, 2001).

Bildet av virkeligheten er ofte annerledes fra barns synspunkt enn fra de voksnes. Barna ser det fra en annen vinkel og gjør andre erfaringer og tolkninger. Måten barna formidler sine opplevelser på er også gjerne annerledes fra de voksne (Eide,2003). Voksen- barn relasjonen er ofte fremstilt fra en side, og mindre rettet mot at barnet også påvirker eller skaper forutsetninger for de voksne. Ut ifra dette påvirker det også de voksnes utvikling i barnehagen gjennom kommunikasjon med barna (Bae,1985).

For å forstå relasjonen mellom barn og voksne må en også se på de andre relasjonene som voksen-voksen og barn-barn. Ved å analysere alle relasjonene i en helhet kan man få en helhetsoppfatning av opplevelsen til både barn og voksne (Bae,1985).

2.5 Gutter og jenters tilknytningsbehov

Er det egentlig noen forskjell på gutter og jenter i forhold til tilknytningsbehov i barnehagen? Kjønnsstereotype forestillinger sier kanskje at jenter er mer følsomme og trenger mer nærhet enn gutter. Når det gjelder det grunnleggende behovet for nærhet og oppmerksomhet er det ikke noen forskjell på gutter og jenter. Gjennom studier av barnehager har man sett på hvor mye tid pedagogene bruker sammen med gutter og jenter. Studien fra USA viser at det er forskjell på dette. Den viser til at jenter blir møtt på en mer sensitiv måte. Kanskje er det slik at de fleste pedagogene er kvinner, og derfor knytter seg lettere til jenter. I Sverige ble det utført en liknende undersøkelse og der vist det motsatte, det at pedagogene hadde bedre samspill til guttene (Broberg, 2012/2014).

Det er stor bevissthet rundt kjønsspørsmål i dagens barnehager. Når det er snakk om forskjellene på gutter og jenter er det viktig å tenke på at innenfor disse grupperingene så er det også forskjeller. Det vil si at innenfor disse grupperingene av jenter og gutter er det forskjeller på behovet for nærhet og omsorg fra de voksne (Broberg, 2012/2014).

I tilknytningsperspektivet er det viktig å se på jenter og gutter i forhold til nærhet på den ene siden, og utforskning på den andre siden. Er det slik at vi undervurderer guttenes nærhetsbehov og begrenser jentenes behov for utforskning? (Broberg, 2012/2014).

I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2011) sies det at likestilling mellom kjønn skal komme til syne i barnehagens pedagogikk. Videre står det at gutter og jenter skal ha like muligheter til å være med på alle fellesaktivitetene som er i barnehagen, og de skal ha like muligheter til å bli sett og hørt.

2.6 Individet og barnegruppa

De voksne i barnehagen skal både ta vare på individet og gruppa. Individet og gruppa står i et sammenflettet forhold til hverandre ved at det ene er avhengig av det andre. Gruppa påvirker utviklingen til individet, og motsatt. Når man arbeider med barnegruppa er utfordringer og grensetesting fra barnas side en måte å bli kjent med seg selv som barn. Gjennom gjensidige relasjoner skal gruppa være en trygg og inkluderende base. De erfaringene barna får med gruppa skal være positive slik at de kan møte skolen og sosiale aktiviteter med en innstilling om at fellesskapet er positivt. Dette er en pedagogisk utfordring. Alle har et behov for å tilhøre en gruppe (Askland, 2011).

Når en ny barnegruppe starter i barnehagen på høsten er det viktig for barnehagelærere å få

barnegruppa til å fungere sammen. Praktiserende førskolelærere relaterer ofte dette med at barna lærer seg de reglene som gjelder for barnehagen. Flere har også nevnt at det finnes en norm om at alle barn skal behandles likt. Problemet da er at det ikke er like lett å utvikle individet i gruppa. Et prosjekt som ble utført i barnehagen, «Annerkjennelse i voksen-barn relasjonen», hadde som formål å undersøke kvaliteten mellom voksne og barn. Kort oppsummert viste dette prosjektet at det sjeldent var en-til-en kontakt mellom de voksne og barna. Et eksempel var når de så på videoklipp ved matbordet. Det viste seg at når den voksne snakket med et barn var det alltid et annet barn som observerte dette eller ble med i samtalen. Dette utspilte seg også flere ganger i løpet av dagen. Når et barn var sårbart og pratet med en voksen, fulgte andre barn med. Dersom en voksen lekte med ett barn, kom det gjerne flere barn for å være med i leken. Andre ganger ble samspillet det barnet hadde med en voksen bare observert av andre barn (Bae,1996).

I praksis jobber man ikke med enten et enkelt barn eller gruppa, dette inngår i en helhet. Tidligere prosjekter har vist at det er mulig å jobbe med kommunikasjonsprosesser, og over tid endre relasjonene mellom barnet og de voksne i barnehagen (Bae,1996).

3 Metode

3.1 Metodevalg

Som metode har jeg valgt å bruke intervju og barnesamtale. Jeg valgte disse metodene fordi jeg ville undersøke hvordan man skaper gode relasjoner til barna i barnehagen. Jeg synes det var relevant for min del å gå inn i barnehagen for å undersøke tematikken, barn-voksen relasjon. Formålet med kvalitative forskningsintervju er å få tak i informantenes egne beskrivelser av sin livssituasjon der og da (Dalland, 2012).

For å få svar på min problemstilling syntes jeg det var mest relevant å bruke denne metoden fordi jeg ville undersøke hvordan det var i den barnehagen jeg valgte.

Jeg valgte å bruke en barnehage som jeg hadde praksis i under førskolelærerutdanningen. Siden har jeg vært tilkallingsvakt der, og kjenner til barnehagen. Dette er en basebarnehage. I denne barnehagen er det to avdelinger samlet på et felles område, med opptil 40 barn. Jeg synes det var nyttig å bruke denne barnehagen til min problemstilling om relasjoner mellom voksne og barn. Blant annet for å se hvor godt de voksne ser hvert enkelt barn i en stor gruppe.

Som informanter valgte jeg pedagogisk leder og en assistent. Mitt valg av informanter gikk ut på at jeg ville finne ut om det var likheter eller ulikheter mellom stillingene, utdanning og erfaring.

Assistenten var på samme avdeling som meg når jeg var i praksis. Assistenten har gått på Dronning Maud, men ikke fullført, og hadde jobbet i barnehagen i fem år. Pedagogisk leder har jobbet i barnehage i ti år, hvorav seks av disse er i denne barnehagen, og alle årene som pedagogisk leder. Det at jeg hadde en relasjon til informantene tror jeg bidro til at de kunne være åpne om svarene de ga meg. Valget av informanter var et strategisk valg på bakgrunn av at jeg ville undersøke oppfatningen til en pedagogisk leder og en assistent (Dalland,2012).

Jeg valgte å ha med 3 barn i barnesamtalen, to jenter og en gutt. Gutten ble snart seks år, ei av jentene var fem og den siste ble snart fem år. Grunnen for valget mitt var å velge de eldste barna og ha en blanding av gutter og jenter. Jeg valgte å ha de eldste barna fordi de kunne gi meg mer utfyllende svar. At jeg ville ha en blanding av jenter og gutter var for å undersøke om det var noen forskjeller på svarene ut ifra kjønn. Valget av barn ble et tilfeldig valg ut ifra hvem som hadde ønsket om å bli med meg (Dalland,2012). Jeg har hatt praksis i denne barnehagen tidligere, så jeg var kjent med to av barna som ble med. Mitt valg om ikke å ha mer enn tre barn var for å kunne samtale med barna og høre på hva hvert enkelt barn fortalte, slik at jeg kunne komme med oppfølgingsspørsmål.

3.2 Gjennomføring av intervjuene og barnesamtalen

På forhånd av mine intervjuer sendte jeg en mail med mine spørsmål til informantene. I denne mailen skrev jeg også min problemstilling. Da jeg kom til barnehagen spurte jeg barna om hvem som ville være med å ha en samtale med meg som jeg kunne ta opp på med båndopptaker.

Barnesamtalen gjennomførte jeg sammen med tre barn på et kontor i barnehagen. Vi ble ikke avbrutt av noen underveis. Barna var veldig interessert i å bli med meg for en samtale. Da vi startet var de fokuserte og jeg fikk flere resultater om hvor de mente de voksne i barnehagen var i hverdagen. Først viste jeg dem to bilder og spurte hva de så på disse bildene. Jeg valgte å ha med bilder for å få noe konkret som vi kunne starte og snakke om. Det ble en ti minutters samtale, og to av barna hadde lyst til å være der lengre når vi var ferdige. Under samtalen hadde jeg med en lydopptaker og fortalte barna at jeg skulle ta opp det vi pratet om. Jeg hadde også med noen spørsmål som jeg hadde å forholde meg til i løpet av samtalen.

Barna mistet konsentrasjonen i løpet av samtalen. Da jeg begynte å vise bildene, så de ut til å være nysgjerrige. Underveis da det ble flere spørsmål begynte ett av barna å snakke om andre ting, slik at også de to andre begynte å tulle. Jeg prøvde å komme tilbake i samtalen ved å komme med nye spørsmål.

Under intervjuet med informantene spurte jeg på forhånd om det var greit at jeg tok opp samtalen. Jeg nevnte også for dem at dette kom til å bli anonymisert. Etter at jeg hadde transkribert datainnsamlingen, slettet jeg opptakene.

Intervjuet gjennomførte jeg først med en assistent og deretter med pedagogisk leder. Begge fikk de samme spørsmålene ut ifra en intervjuguide jeg hadde forberedt på forhånd. Disse intervjuene ble også utført på det samme kontoret hvor jeg var med barna. Jeg brukte også lydopptaker for å ta opp intervjuene med informantene. Under intervjuet med assistenten fikk jeg et inntrykk av at jeg måtte bekrefte det hun sa. Pedagogisk leder svarte mer selvstendig og jeg følte ikke at jeg trengte å bekrefte noe.

3.3 Metodekritikk

Det at barna mistet konsentrasjonen etter kort stund kunne ha noe med spørsmålene å gjøre. Jeg kunne brukt flere bilder siden det så ut til å vekke deres interesse. En annen måte jeg kunne gjort det annerledes på er og omformulert spørsmålene. Ved å ha flere spørsmål å støtte meg til kunne jeg også fått samtalen til å vare lenger.

Ut ifra de spørsmålene jeg hadde forberedt til intervjuet med de voksne fikk jeg flere nyttige funn, men jeg kunne ha formulert noen annerledes for å få et mer nyansert resultat. Det at jeg hadde kjennskap til informantene kunne på den ene siden bidra til at de ville fortelle meg det jeg ville høre. På den andre siden kunne det bidra til at de var fortrolige med å fortelle meg hva de mente. Under transkriberingen hørte jeg også at jeg var mer delaktig på å bekrefte svarene til assistenten enn pedagogisk leder. Når jeg i ettertid har hørt på opptakene tenker jeg at jeg kunne forsøkt og unngått å være så delaktig i samtalen, og sett om det hadde endret utfallet.

Når det gjelder påliteligheten i denne datainnsamlingen så har jeg fokusert på en barnehage. Om jeg skulle tatt den samme undersøkelsen igjen kan det hende jeg hadde fått andre resultater. Hvis jeg hadde hatt noen andre informanter i barnesamtalen tror jeg også at svarene kunne blitt annerledes. Grunnen til det er at barn er forskjellige, og alle har ikke den samme oppfatningen av sin hverdag med de voksne i barnehagen.

3.4 Etiske retningslinjer

Forskningsetikk handler om måten man ivaretar sine informanter, og sikre seg troverdighet når man formidler resultatene (Dalland,2012).

Når jeg har formidlet mine resultater har jeg valgt å nevne at mine informanter er pedagogisk leder og assistent. Dette blir likevel anonymt og det var et poeng for meg å få frem likheter og ulikheter i forhold til stillingen og utdanningen.

Da jeg transkriberte barnesamtalen valgte jeg å endre barnas navn for å anonymisere de. Grunnen til at jeg valgte å bruke fiktive navn var for å få et mer personlig preg.

Når man har barn som informanter er det viktig å gjøre barna oppmerksomme på at det er frivillig (Eide,2003). Som tidligere nevnt valgte jeg informantene ut ifra hvem som hadde lyst til å være det.

Når man får opplysninger fra barn er det viktig å prøve å tolke og fremstille dette på en forsvarlig måte (Eide,2003). Jeg har forsøkt å framstille barnas svar ut ifra hvordan jeg oppfattet deres kroppsspråk og det de fortalte.

4 Resultater

4.1 Intervju

Barn har rett til omsorg og nærhet. For barnehagen er det en primæroppgave å gi omsorg og sørge for at barna ut ifra alder og individuelle forutsetninger blir møtt med lydhørhet, innlevelse og vilje til samspill. Barnehagen skal gi rom for barns utøvelse av empati og omsorg i hverdagen (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, side 15-16).

Ut ifra dette sitatet spurte jeg informantene om hvilke utfordringer de kunne møte i barnehagehverdagen. Både pedagogisk leder og assistent fortalte at det var ikke alltid de hadde tid til å ha en-til-en kontakt med alle barna. Pedagogisk leder nevnte at de kanskje er få voksne på mange barn, og assistenten fortalte at de er tre voksne på nitten barn og at fravær blant de ansatte har mye å si. Dette er kravet for hvor mange voksne det skal være i forhold til barn, så de er nok voksne i forhold til det. Men likevel fikk jeg inntrykket av at informantene synes det var utfordrende å få nok tid til alle.

Denne barnehagen er som tidligere nevnt en basebarnehage. Den ene informanten mente at det kom an på tid og rom, men at de prøvde så godt de kunne og få gode opplevelser med alle barna.

Videre i intervjuet kom vi inn på relasjoner de voksne har med barna. Derfor spurte jeg dem om hva de gjorde for å skape gode relasjoner.

Pedagogisk leder fortalte at hun mente hun var nær barna på en måte. Dette begrunnet hun med at hun tok dem opp på fanget og brukte navnet deres mye.

Assistenten tenkte på det å ha samtale med barna, spørre barna om hvordan de har det. Ved å være tilstede, holde øye med dem og være litt nysgjerrig på hva de gjør.

Jeg fikk inntrykk av at det pedagogisk leder svarte ble mer personlig ut ifra hva akkurat hun gjorde for å få en nær relasjon til barnet. Mens assistenten kanskje fortalte mer av hvordan det burde være. Dette nevnte jeg tidligere under metodekapittelet, om at jeg var mer aktiv i intervjuet med assistenten enn med pedagogisk leder.

Det er ikke alle man har like gode relasjoner til. Dette var begge informantene enige om, at det var noen barn de hadde bedre relasjoner til enn andre. Pedagogisk leder mente at grunnen til det handler om kjemi. Dette utdypet hun ved å fortelle at det handlet om hvor mye den du er i relasjon med gir tilbake. Noen barn krever veldig mye av deg, mens andre krever nesten ingenting.

Assistenten fortalte også noe av det samme, om at det var noen barn som tar mye kontakt, mens andre ikke tar kontakt i det hele tatt. Informanten kom med en grunn om at noen barn er veldig gode, snille og hjelpsomme, og tenker på de andre ungene. Hun mente at dette kunne være en grunn

til at man blir ekstra glad i dem.

Barn er forskjellige, og har ulike behov. Begge informantene fortalte at det er en utfordring å ha like gode relasjoner til alle barna. Men de påpekte også at man må prøve å skjule at noen barn er favoritter og forholde seg profesjonelle til dette.

Denne avdelingen som informantene jobbet på hadde tidligere brukt et skjema på avdelingsmøtene sine. Dette skjemaet viste barnas navn og hver enkelt av de ansatte skulle skravere hvor god relasjon de syntes de hadde til hvert enkelt barn. De brukte ulike farger hvor svart betyr dårlig relasjon, blått betyr middels relasjon og rødt betyr god relasjon. Assistenten fortalte at det kunne være litt skremmende å gjøre akkurat det, men at det var nyttig for å synliggjøre voksen-barn relasjonen.

Pedagogisk leder sa også at de i tillegg til denne metoden, hadde brukt en annen metode. Den gikk ut på at de pleide å filme hverandre i hverdagssituasjoner med barna. Dette gjør de én gang i måneden, før de i ettertid reflekterer over voksenrollen og hvordan de voksne er i leken. Pedagogisk leder pratet om, og forklarte skraveringemetoden. Hun sa at de barna som var i faresonen hos de voksne ofte var de barna som viste seg å være mest utfordrende.

Jeg fikk et inntrykk av at barnehagen jobbet mye med relasjoner til barna, og ved å vise til metodene de har brukt blir det også mer synlig.

Jeg spurte pedagogisk leder om de hadde pratet med barna om relasjoner. Pedagogisk leder fortalte at det ikke hadde blitt tatt opp i systemet. Hun kom med et eksempel på at barna ofte ropte på henne, selv om det var andre voksne der. Da hadde de tatt opp med barna at det er flere voksne til stede for dem. De voksne hadde aldri spurt barna om hvem de likte best. Informanten syntes ikke det passet seg å spørre om det.

Assistenten fortalte at det kom veldig an på barnegruppa og hvordan gruppa var. For noen år tilbake hadde de en barnegruppe hvor det var mye utestenging. Der og da valgte de å jobbe med vennskap.

Som nevnt tidligere i dette kapittelet mente informantene at det kunne være utfordrende å få like god kontakt med alle barna. Jeg spurte derfor om hvor og når de følte de fikk best kontakt med enkeltbarnet i løpet av barnehagehverdagen. Pedagogisk leder fortalte at det var før frokost, og på ettermiddagen da det var få barn til stede. Ellers i løpet av dagen var det når hun satte seg ned, og tok seg tid til å sitte sammen med barna. Assistenten svarte det samme. Før frokost, i tillegg til når de var på turer i små grupper, rundt måltidene, og når det var aktiviteter med noen få barn rundt bordet.

Pedagogisk leder har utdannet seg på Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærere. Assistenten hadde ikke fullført utdanningen sin, og hadde noen manglende eksamener. Assistenten hadde gått på samme skole. Jeg spurte derfor om deres utdanning hadde forberedt dem godt nok på temaet rundt barn/voksen relasjon. Begge informantene svarte nei. Assistenten påpekte at hun kunne tenkt seg enda mer praksis i utdanningen, fordi det var i arbeidslivet hun hadde lært mest om relasjoner til barn. Informanten påpekte at det var helt annerledes å gå på skolen i forhold til det å være i arbeidslivet i barnehagen. Pedagogisk leder mente at man lærte etter hvert som man begynte å jobbe, og at det kom an på hvordan man er som person. Selv hadde hun erfaringer fra da hun startet i jobb etter utdanningen, og ville at alle barna skulle like henne. Det ble derfor viktig for henne å være trygg på seg selv slik at hun kunne være streng mot barna, men at de likevel kom til henne. Informanten mente at det hadde med erfaringer å gjøre, og at man ikke er forberedt før man kommer i den barnegruppa man er i.

Til slutt i intervjuet spurte jeg om de hadde noe å legge til under voksen-barn relasjonen. Pedagogisk leder fortalte at det var viktig å ha fokus på dette. Spesielt når det gjaldt de største guttene. De viser ikke så ofte kontaktsøking og er ikke de som kommer og setter seg på fanget. De største guttene trenger også nærkontakt, selv om de ikke vet det selv. Slik at man er oppmerksom på at det ikke bare er tre år gamle jenter som trenger å koses med, men de største guttene også. Assistenten fortalte at dette temaet er viktig. Det å skape trygghet til hverandre og at barna trives i barnehagen. Det at de vil komme dit og at det er trygge voksne, det mente assistenten var det viktigste.

4.2 Barnesamtale

Som tidligere nevnt i metodekapittelet hadde jeg to bilder som jeg viste barna. På det ene bildet var det barn som lekte med barn, mens på det andre bildet var det barn som lekte med voksne. Navnene på barna i samtalen er gjort om til andre navn for å anonymisere barnesamtalen.

Barna kunne fortelle at de så at barn lekte med barn på det ene og at en voksen lekte med et barn på det andre. Deretter spurte jeg dem om de lekte i barnehagen. Barna svarte at det gjorde de.

Ola fortalte at Kåre ikke var her i dag. De to andre barna fortsatte å snakke om at det var flere som var borte, og hvem de pleide å leke med av barna. For å komme inn på temaet igjen spurte jeg hvor de voksne var når barna lekte i barnehagen. Ola fortalte at de voksne var på møter, og andre ganger var de inne på barnehagen.

Jeg spurte barna om de hadde lyst til å leke med de voksne. Både Petra og Thea svarte ja på det. Ola fortalte derimot at de voksne ikke leker med dem. Underveis i samtalen begynte barna ofte å fortelle om andre barn de likte å leke med.

Når barna var i barnehagen ville Ola at de voksne skulle være ute sammen med dem. Thea ville at de voksne skulle leke sammen med dem. To av barna fortalte at det var pedagogisk leder som pleide å leke mest med dem. Thea sa at de voksne lekte mest med småungene. Da sa Ola at han var den største i barnehagen, for han var med i NN klubben. NN klubben var det kun de største barna i barnehagen som var med på forklarte han.

Jeg spurte barna hvem de helst ville leke med hvis de kunne velge mellom barn og voksne. Først sa Ola at han lekte med barn og voksne. Så sa de to andre det samme. Men senere i samtalen fortalte Petra at hun helst ville leke med barn.

Petra mente at noen ganger ville de voksne være litt i fred, inne på det rommet hvor vi satt og hadde samtalen. Hun fortalte at også hun noen ganger ville være i fred, og at det ikke var bestandig hun ville leke, selv om de andre barna spurte henne om det.

Thea som var yngst av disse tre barna fortalte at hun ville at pedagogisk leder skulle leke med henne. Som hun nevnte tidligere i samtalen, så nevnte hun igjen at hun bare lekte med de små barna.

Jeg merket underveis at Thea som var yngst gjerne ville være mer med de voksne enn de to andre barna. Jeg spurte henne om hvordan hun ville at de voksne skulle være. Thea fortalte entusiastisk at hun fikk være med de voksne inn på dette rommet og spille spill. For dette hadde hun vært med på før.

I utetiden når barna lekte ville de at de voksne skulle være ute. Da fortalte Thea at hvis man er lei seg så går man til en voksen og forteller hvorfor man er lei seg. Til slutt i samtalen så spurte jeg alle barna om de pleide å gå til de voksne når de ble lei seg. Dette svarte alle barna ja til.

5 Drøfting

5.1 Tilknytning til barn

For å skape god kontakt med barna fortalte pedagogisk leder at hun tok barna opp på fanget og brukte navnet deres ofte. Assistenten pleide å spørre barna om hvordan de hadde det, følge med dem og være nysgjerrig på hva de holdt på med. Dette viser til to ulike måter å skape tilknytning til barna på. Ut ifra det informantene forteller tolker jeg det som at pedagogisk leder skaper en trygghet for barnet ved å vise omsorg og nærhet. For de barna som ikke har behov for å sitte på fanget, kan kanskje assistentens måte å skape tilknytning til barna på være bedre. Ved å være nysgjerrig på hva de gjør og spørre dem, kan det bidra til flere inntrykk på hvordan de har det ut ifra hva de sier og det de gjør. Barna er forskjellige, og det at de har flere voksne på sin avdeling kan bidra til at de dekker behovet til alle barna. Gunnestad (2013) skriver at barnehagehverdagen skal være preget av omsorg, og at dette innebærer at man lytter, viser nærhet og lyst til å være i samspill med barna. På den ene siden er det bra å spørre barna om hvordan de har det, men på en annen side kan det hende barna svarer at de har det bra uten å mene det. Dette mener jeg kommer an på hvordan relasjonen mellom barnet og den som spør er. Askland (2011) støtter dette ved å skrive at kontakt med barn ikke kommer av seg selv, men at det handler om helheten i kommunikasjonen. En av informantene i barnesamtalen fortalte hva hun gjorde når hun ble lei seg. Hun sa at hun pleide å gå til en voksen. Da spurte de voksne om hvorfor hun var lei seg, og barnet fortalte hvorfor hun var lei seg. Barnet fortalte ikke spesifikt hvilken voksen hun gikk til når hun ble lei seg, men hun var tydelig på at hun fikk trøst om hun gikk til de voksne. Dette kan tyde på at barnet føler seg trygg på de voksne, og vet at de bryr seg hvis hun går til dem. Broberg (2012/2014) bekrefter dette ved å skrive: For at barna skal føle seg trygge må de ha en tilknytning til de voksne i barnehagen, slik at de tør å gå til dem dersom de slår seg eller trenger trøst. På en annen side ville også dette barnet være mer sammen med de voksne, fortalte hun. Den avdelingen hvor hun gikk på var en 3 til 5 års avdeling. De voksne var mest sammen med de minste barna, sa dette barnet til meg. Hva med de som er 4 og et halvt år da? Kan det være at de blir litt glemt blant de som er yngst og har behov for

mye voksenkontakt og de som er eldst og mer selvstendige?

Ved å vise god omsorg bidrar det til at barna utvikler gode relasjoner og at de gradvis kan ta vare på seg selv og fellesskapet (Gunnestad, 2013).

Barn er forskjellig og krever ulik kontakt (Askland, 2011). Informantene i intervjuet fortalte at det ikke var alle barna de hadde like gode relasjoner til. Den ene informant fortalte at noe gikk ut på kjemi. Videre fortalte hun at noen barn krever mer enn andre, og noen barn var der bare for å treffe kameratene sine. Barna vet at man er der, men trenger ikke de voksne til noe spesielt annet enn de praktiske tingene, fortalte hun. Så har vi de som omtrent spiser deg opp fordi de vil være med deg hele tiden, fortsatte hun. Den andre informant grunnet det også med mye av det samme. I tillegg ble hun ekstra glad i de barna som er veldig gode, snille, hjelpsomme og de som tenker på ungene rundt seg. Her forteller informantene at det er noen barn de får bedre relasjon til enn andre. De begrunner også hvorfor det er slik. Jeg forstår det som at slik er det bare, men at det er viktig at det ikke er så synlig. Det kunne kanskje vært en idé å være bevisst på dette ved å ha en loggbok over hvilke barn man er mest med i løpet av en dag, og så neste dag bruke mer tid på de som man var minst sammen med.

Broberg (2012/2014) nevner dette med at de barna som høres best og synes best er de som får mest oppmerksomhet. Men er det virkelig slik at de barna som bråker mest får mer oppmerksomhet? Jeg mener at det er forskjeller på de voksne som jobber i barnehagen. På den ene siden kan det være voksne som søker mot de mest utadvendte barna, mens på den andre siden kan det også være voksne som oppsøker de barna som er mest alene og stille.

5.2 Favorittvoksen

Pedagogisk leder fortalte at det var ofte barna ropte på henne når det var noe. Selv om det var andre voksne til stede pleide de å rope på henne. De hadde tatt opp med barna at det også er andre voksne til stede, som også er der for å hjelpe dem. Det kan være at pedagogisk leder som regel er i barnehagen hver dag, og derfor spør barna henne når de lurer på noe. Her handlet det ikke om omsorg og nærhet, dette mener jeg handlet mer om generelle situasjoner i barnehagehverdagen.

Broberg (2012/2014) påpeker at det er viktigere for de yngste barna å ha en-til-en kontakt med de voksne enn det er for de eldre barna. En av informantene i barnesamtalen sa at de voksne lekte mest med de minste barna på avdelingen. Det virket som de eldste barna i barnesamtalen ikke tenkte like mye på dette som den yngste gjør. Det er heller ikke sikkert at dette handlet om alderen, men

individuelle behov for nærkontakt med voksne. Kanskje dette barnet observerte at de minste fikk mer oppmerksomhet, slik at hun følte seg litt utenfor.

I barnesamtalen fortalte også to av informantene at det var pedagogisk leder som lekte mest med barna av de voksne. Kanskje dette også er grunnen til at de spør henne når det er noe de lurer på. Nilsen (2014) mener i sin artikkel at barna burde få lov til å ha en favorittvoksen, også når de blir eldre. Ut i fra barnesamtalen tolket jeg at informantene hadde ulike behov for å leke med de voksne.

Det var også tydelig at det var en voksen barna nevnte når det gjaldt lek. Likevel trenger ikke det å bety at det var den samme voksen de gikk til når det var andre behov de hadde.

Broberg (2012/2014) mener at det kan være forskjell på hvem barna går til i forhold til hva de har behov for. Den faste primærkontakten kan være den som barnet trenger når de har behov for omsorg. På en annen side, dersom barnet har lyst til å leke kan det være en annen voksen som er favoritten på dette området.

5.3 Pedagogisk grunnsyn

Som tidligere nevnt har assistenten nesten fullført utdanningen som førskolelærer, og i forhold til tematikken om voksne og barn kunne hun tenkt seg enda mer praksis i utdanningen. Hun syns hun hadde lært mer om relasjoner etter at hun begynte å jobbe i barnehagen. Informanten påpekte at det var helt annerledes fra å gå på skolen til å være i arbeidslivet i barnehagen. Dette tenker jeg er vanlig. Etter å ha gått tre år på førskolelærerutdanningen har jeg lest mye om hvordan barn er og om barns utvikling. Det er når jeg har vært i praksis at jeg har sett an situasjonen der og da, og det jeg har lest blir noe jeg har hatt i bakhodet og reflekterer over i ettertid.

Askland (2011) skriver at ved å reflektere over hvordan man selv er sammen med barna, så utvikler man sitt pedagogiske grunnsyn. På skolen lærer man teorier som man kan støtte seg på i praksis, det er ikke fasiter på hvordan man skal være i relasjoner. Det kan også handle om hvordan man er som person, eller hvordan man har blitt som person etter å ha vært med ulike barn og barnegrupper.

Teori og praksis sammen kan bidra til at man kan se en sak fra ulike sider. På en annen side er det nok vesentlig å være selvreflektert slik at man i løpet av arbeidstiden kan forandre på sitt pedagogiske grunnsyn. Min andre informant som er pedagogisk leder mente at man lærte etter hvert som man begynte å jobbe og at det kom an på hvordan man er som person. Selv hadde hun erfaringer fra da hun startet i jobben etter utdanningen, og hun ville at alle barna skulle like henne. Det ble derfor viktig for henne å være trygg på seg selv slik at hun kunne være streng mot barna,

men at de likevel kom til henne. Informanten mente at man ikke er forberedt før man kommer i den barnegruppa man er i. Jeg tenker at dette avhenger av hvordan man er som person, som informanten forteller. I en personalgruppe har man kanskje hatt møter hvor de har diskutert og blitt enige om hvilke verdier de skal følge. Likevel har de voksne egne holdninger til hvilke grenser de ville sette for barna.

Jeg mener Askland (2010) fremhever dette ved å si at det er vesentlig å være bevisst på sine egne holdninger og verdier slik at barna ikke blir forvirret og usikre.

Mine informanter fortalte at de hadde brukt en metode hvor de skraverte på et skjema i ulike farger, ut ifra hvor gode relasjoner de hadde til barna. Det ble brukt rødt på god relasjon til barnet, blått på litt mindre og svart på liten relasjon. Assistenten fortalte at dette kunne være skremmende, men veldig nyttig for å se om alle barna har noen voksne de har gode relasjoner til. Hvorfor kan dette være skummelt, når det er for barnas beste? Når de gjør det på denne måten blir det ikke bare synlig for seg selv, men også for de andre på avdelingen. Jeg tror det er viktig å ha selvinstinkt og tenke at dette er kun for barnets beste, og at det er positivt å være bevisst på hvordan relasjonene er. Kontaktforholdet mellom voksne og barn har ulike sider, det er hvilket bilde den voksne har av seg selv, av barnet, barnet har av seg selv og av de voksne (Askland, 2011). Kunne det også vært en mulighet at barna også fikk sjansen til å tegne hvilke voksne de syns er mest trygge? Hadde de da fått de samme resultatene som når de voksne skraverte barna ut ifra hvor gode relasjonene var?

En gang i måneden pleide barnehagen å ha refleksjonstid. Pedagogisk leder fortalte at de filmet de voksne i lek sammen med barna, deretter så de på dette for å se på voksenrollen og hvordan kroppsspråket var til barna og de voksne. Askland (2011) skriver at tolkninger er subjektive, men hvis man er usikker på hva barnet vil, kan de voksne prøve å spørre barnet om det var det de egentlig mente. Ved å filme situasjoner på denne måten kan det bidra til mye bra refleksjon hos de voksne. Men det kan også være skummelt å se seg selv utenfra. Jeg opplevde selv i praksis at flere ansatte ble nervøse når de skulle filmes. Det kan også være noen voksne som ikke klarer å være seg selv når de vet at de blir filmet. Kunne det da vært en mulighet og filmet uten at de visste det? I en annen barnehage jeg har vært i praksis i førskolelærerutdanningen gjorde de det på denne måten. Da hadde de på kamera i løpet av en hel dag, og alle på avdelingen var klar over dette.

5.4 Behov for kontakt fra barns perspektiv

Fra barnesamtalen snakket barna om at de helst ville leke med barn, men at de noen ganger også lekte med de voksne. De nevnte navnet på en voksen som leker mest med dem, og det var pedagogisk leder på denne avdelingen. «De voksne leker ikke med oss», var også noe barna fortalte i samtalen. Barn bruker gjerne få, overdrevne ord for å beskrive de voksne (Bae, 1985). Her beskrev ikke informantene hvordan de voksne var, men de fortalte at de voksne ikke lekte med barna. Dette blir en kort beskrivelse av hvordan barna ser på de voksne. En av informantene i barnesamtalen sa også at de voksne er på møter. (Eide, 2003) påpeker at barn har gjerne andre tolkninger om hvordan virkeligheten er enn de voksne. Hvor ofte de voksne er på møter vet jeg ikke, men det var tydelig at barna hadde fått med seg at de var på møter. I løpet av mine praksisperioder har jeg erfart at barna lurer på om jeg skal dra hjem når jeg skal på pause. Kanskje det er slik at noen barn tenker at pauser også er møter. En av informantene mine i barnesamtalen fortalte at når de voksne vil ha fred, så går de innpå det kontoret hvor vi hadde samtalen. Det samme barnet fortalte også at noen ganger hadde hun også lyst til å være i fred. Lillemyr (2001) skriver at man skal være forsiktig når man bryter inn i leken til barn. Ut ifra det barna fortalte kan det tolkes på flere måter. En måte å forstå det på er at barnet noen ganger ikke ville leke med andre barna, eller at det var de voksne hun ville være i fred fra.

5.5 Gutter og jenters tilknytningsbehov

I barnesamtalen som jeg hadde med tre barn var en av dem en gutt. Jeg spurte om han pleide å leke med de voksne i barnehagen. Ei av jentene fortalte at de voksne bare lekte med de små barna. Da begynte gutten å fortelle om at han var blant de største barna i barnehagen. Mens en av informantene som er jente sa hun ville leke mer med de voksne. Gutten fortsatte med å remse opp de guttene han lekte med. På en måte kan det hende at denne gutten ville være litt tøff og late som han ikke brydde seg om de voksne, eller det kunne være at barnet er selvstendig og føler ikke behov for å leke med de voksne, fordi han hadde kameratene sine i barnehagen.

Broberg (2012/2014) skriver at kjønnsstereotype forestillinger sier kanskje at jenter er mer følsomme og trenger mer nærhet enn gutter. Men er det egentlig slik at gutter trenger mindre nærhet enn jenter? I følge forskning i barnehagen er det ikke slik. Den viser til at gutter og jenter har like grunnleggende behov når det gjelder nærhet og omsorg (Broberg, 2012/2014). En annen mulig forklaring kan være at kvinner i barnehagen er mer sensitive ovenfor jenter enn for gutter.

Forskning utført i USA viste at det er forskjell på hvordan jenter og gutter blir behandlet. Er det fordi pedagogene oftest er kvinner og derfor er de mer sensitive ovenfor jenter? Selv mener jeg det

motsatte. Når jeg har vært i praksis har jeg vært like mye med guttene som med jentene. Grunnen til det er at jeg syntes guttene har vært litt tøffere og at jeg kunne utfordre dem på det motoriske. På en annen side så har jeg også vært mye med jenter som er like tøffe som guttene. Det motsatte ble vist i en forskning i Sverige. På en liknende undersøkelse i barnehagen der vist det at gutter fikk mer oppmerksomhet (Broberg, 2012/2014). Pedagogisk leder fortalte i intervjuet at hun mente man spesielt burde ha fokus på relasjoner i forhold til de eldste guttene. Hun mente at de viste ikke så ofte kontaktsøking og at de ikke er de som kommer og setter seg på fanget. Men at de også trenger omsorg, selv om de kanskje ikke vet det selv. Til slutt sa informantene at det er ikke bare tre år gamle jenter som trenger kos, men også de største guttene. Her mener jeg informantene har et godt poeng. Broberg (2012/2014) generaliserer ikke dette med jenter og gutters behov, men at det er viktig å tenke på at det er større forskjeller innad i disse grupperingene. Fra erfaringer i mine egne praksisperioder har jeg selv opplevd det Broberg skriver, både de eldste jentene og guttene har ønsket et fang å sitte på.

5.6 Individet og barnegruppa

I barnehagen til informantene var det ofte mange barn samlet på samme område, gjerne to avdelinger samlet. Assistenten og pedagogisk leder påpekte at de ikke alltid var tid til å lytte til alle barna. Men at man må ta seg den tiden og sette seg ned iblant. Bae (1996) skriver at man jobber ikke enten med individet eller med barnegruppa, dette inngår i en helhet som påvirker hverandre. Informantene fortalte at det kunne være utfordrende å få like god kontakt med alle barna. Men i løpet av hverdagen var det tider og steder hvor de fikk bedre kontakt med enkeltbarnet. Pedagogisk leder fortalte at det var før frokost og på ettermiddagen da det er få barn til stede. Ellers i løpet av dagen var det når hun satte seg ned, og tok seg tid til å sitte sammen med barna. Assistenten fortalte at det var før frokost i tillegg til når de er på turer i små grupper, rundt måltidene og når det er bord aktiviteter med noen få barn. I disse periodene er de voksne sammen med en liten gruppe barn. På en annen side viser det til lite en-til-en kontakt med barna.

Bae (1996) viser til en forskning som har blitt utført i barnehagen hvor det ikke viste seg å være så ofte en-til-en kontakt med barna, men at det alltid var noen andre barn som observerte dette. Ved å sitte sammen i små grupper med barna fikk informantene best kontakt med barna. De nevnte også at de måtte ta seg tid til å sette seg ned. Men er det virkelig slik at man ikke har tid til å være med barna i barnehagen? De voksne skal forberede måltider og rydde opp etter dette. Kanskje det var derfor informantene følte at de var få voksne i forhold til barna. For når en voksen må stå på kjøkkenet blir det også en voksen mindre med barna. En annen mulig forklaring kan være at disse barna er storbarn, så de leker helst med andre barn i grupper. Jeg har selv vært i praksis på storbarns

avdeling og erfart at barna leker godt sammen med andre barn uten at de voksne trenger å være med i leken. Men hvis det oppstår konflikter kan det være greit at noen voksne er i nærheten hvis det er behov for det. Som tidligere nevnt i dette kapitlet brukte informantene et skjema hvor de skraverte de ulike barna i farger ut ifra relasjonen de hadde til dem. De barna som viste seg å havne i «faresonen», var ofte de som var mest utfordrende. Askland (2011) skriver at når man jobber med barnegruppa er barnas testing av grenser en måte for barna å bli kjent med seg selv. På en side kan dette være positivt hvis de voksne ser det på den måten. At barna er utfordrende fordi de er i en prosess hvor de blir kjent med seg selv. På en annen side kan dette også være krevende for de voksne over tid slik at de blir slitne og irriterte.

De voksne skal ha en god relasjon til enkeltbarn, samtidig som de må ta hensyn til hele barnegruppa. Hvordan kan man beherske begge deler? På en side er det kanskje noen barn som krever mye, og da får de den voksnes oppmerksomhet. På en annen side kan det være noen barn som er sjenert, men likevel trenger å bli sett og inkludert. Det ligger en utfordring i å gi enkeltbarnet det de vil, men samtidig ikke forskjellsbehandle noen. Bae (1996) sin artikkelsamling tar for seg at det kan ligge en norm blant barnehagelærere om at alle barn skal behandles likt. Men hva skjer da med enkeltindividets behov?

Barna har forskjellige behov, så det blir heller ikke riktig å behandle alle likt. Pedagogisk leder fortalte at gruppene er forskjellige og at de må ta situasjonene der og da ut ifra hvilken gruppe de jobber med.

6 Avslutning

I denne bacheloroppgaven har jeg undersøkt relasjoner mellom barn og voksne i barnehagen. I avslutningen vil jeg kort oppsummere denne oppgaven.

De fleste barna går i barnehagen i dag. Det er spesielt viktig at de yngste barna får en trygg tilknytning til minst en voksen. Når barna lærer å bli trygge på de voksne, tørr de også og utforske resten av barnehagen, og bli kjent med andre barn. Det å ha en trygg voksen å gå til dersom barnet opplever en ubehagelig konflikt med andre barn, er viktig. For å utvikle en tillitsfull relasjon må de voksne lytte, observere og ha lyst til å være i samspill med barnet. Når barnet vet at de voksne er der for deres beste, og støtter det etter behov, har man en god relasjon. Det kan også være ulike voksne barnet søker til ut ifra hvilke behov barnet har. I basebarnehage hvor barn fra 3-5 år er samlet blir kanskje de minste barna godt tatt vare på. De eldste kan være veldig selvstendige. Hva med de mellomste barna?

De voksne som jobber i barnehagen er forskjellige. Det pedagogiske grunnsynet er stadig i utvikling og forandrer seg etter hvert som man jobber i barnehagen. Gjennom refleksjoner over hverdagssituasjoner kan man se flere sider av en sak.

Barna og barnegruppene er også forskjellige. Noen barn er utadvendte og kommer raskt i kontakt med de voksne, mens andre er mer sjenerte og tilbakeholdende. Hvordan får de voksne inkludert disse inn i gruppa? Jeg har ikke noe fasit på dette spørsmålet, men det kunne ha vært et tema for videre arbeid ut ifra dette temaet.

Det virker som det kan være utfordrende å få god en-til-en kontakt til alle barna i løpet av en travel dag i barnehagen. Men det kan også handle om at man må ta seg tid til å være mer sammen med barna.

I en barnehage skal man både ta hensyn til enkeltindividet og barnegruppa. Dette gjenspeiler seg i hverandre ved at individet er avhengig av gruppa og gruppa er avhengig av individet. Det er mye man må tenke på når man jobber i barnehagen. Hvis jeg skulle tatt dette temaet videre kunne jeg ha undersøkt mer av hvordan det er for de minste barna å være i barnehagen. Dette har vært mye diskutert i mediene i forhold til stress. For å avgrense oppgaven valgte jeg og ikke gå i dybden på denne tematikken. Jeg har også valgt å se på de gode relasjonene i barnehagen. En problemstilling som også kunne vært aktuell er hva konsekvensene kan være for de barna som ikke får gode relasjoner til de voksne i barnehagen.

Jeg har fått mye igjen for denne oppgaven ved å oppsøke forskjellig litteratur. Det har også dukket opp mange temaer som jeg synes er relevant. Men for å begrense oppgaven min har jeg valgt ut noen som jeg synes var relevant for min problemstilling og ut ifra datainnsamlingen. Jeg har ikke fått noe fasit ut ifra denne undersøkelsen, men jeg har fått et bredere syn på tematikken.

Ut ifra dette temaet har jeg blitt mer bevisst på at det er ikke like lett å få en like god relasjon til alle barna. Og at det er noen man får bedre relasjon til enn andre. Temaet om voksne- barn relasjon føler jeg heller ikke at jeg kan lese meg opp på. Dette er noe jeg må erfare når jeg starter som pedagogisk leder i en barnehage. Jeg tenker at det er viktig å reflektere og være bevisst over hvorfor det er slik at jeg ikke har like god relasjon til det ene barna som det andre. Vi er i barnehagen og skal gjøre en like god jobb med alle barna. Men selv om man ikke har like gode relasjoner til alle barna, så kan det hende at noen av de andre voksne som jobber der har det til de barna du ikke har det til. Alle barn er forskjellige, og det er også de voksne. Min problemstilling var, hvordan kan man som ansatt i barnehagen få like gode relasjoner til alle barna? Men det jeg tenker etter denne oppgaven er: Er det mulig å få like gode relasjoner til alle barna i en barnegruppe?

7 Kilder

Askland, L. (2011) Kontakt med barn. Innføring i førskolelærerens arbeid på grunnlag av observasjoner. (2.utgave.) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Bae, B. (1985). Hvor er opplevelsen? Rapport fra et forprosjekt om voksen-barn-relasjonen i barnehagen. Oslo: Barnevernakkademiets Skriftserie nr. 4/85.

Bae, Berit (1996). Det interessante i det alminnelige –En artikkelsamling. Oslo: Pedagogisk forum.

Dalland, O. (2012) Metode og oppgaveskriving. (5. utgave). Oslo: Gyldendal akademisk.

Eide, B J. Winger, N. (2003). Fra barns synsvinkel Intervju med barn – metodiske og etiske refleksjoner. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag.

Gunnestad, A. (2013). Didaktikk for førskolelærere. En innføring. (4.utgave.) Oslo: Universitetsforlaget.

Broberg, M., Hagström, B. & Broberg, A. (2014). Tilknytning i barnehagen. Hva betyr trygghet for lek og læring? (2012). Oslo: Cappelen Damm AS.

Lillemyr, O. F. (2001). Lek på alvor. (2.utgave.) Oslo: Universitetsforlaget.

Nilsen, H. (2014.02.Februar). Det burde være forbudt å ikke få velge en favorittvoksen i barnehagen. Side2. Lastet ned fra www.side2.no/foreldre/--det-burde-vre-forbudt-a-ikke-fa-velge-en-favorittvoksen-i-barnehagen/5170300.html

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011). Oslo: kunnskapsdepartementet.

8 Vedlegg

8.1 Intervju

Intervju med Pedagogisk leder og en assistent

Problemstilling: Hvordan kan man som voksne i barnehagen skape gode relasjoner til alle barna?

Bakgrunnsspørsmål:

Hvor lenge har du jobbet i barnehagen? Evt. Andre barnehager? Hvilken aldersgruppe?

Kan du kort fortelle meg om din faglige bakgrunn? Alder?

Relasjonen barn-voksne:

I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2011) står det at:

«Barn har rett til omsorg og nærhet. For barnehagen er det en primær-opp-gave å gi omsorg og nærhet og sørge for at barna ut fra alder og individuelle forutsetninger blir møtt med lydhørhet, innlevelse og vilje til samspill. Barnehagen skal gi rom for barns utøvelse av empati og omsorg i hverdagen»

Hva tenker du kan bli utfordrende for arbeidet i barnehagen ut ifra dette sitatet?

Ut ifra dette hva legger du i begrepet relasjoner?

Hvordan skaper du gode relasjoner med barna?

Er det noen du har bedre relasjoner til enn andre?

Hvorfor tror du det er slik?

(Tror du det er slik at de barna du ikke har like gode relasjoner med, har en bedre relasjon til de andre voksne?)

Hva syns du kan være utfordrende med å skape gode relasjoner med alle barna?

Har det med relasjoner mellom barn og voksne blitt tatt opp med barna? Eller på foreldremøte? På avdelingen? I personalgruppa?

Er det noen tider/steder/situasjoner hvor du syns du får bedre kontakt med enkeltbarnet enn andre?

Har barnehagen vært opptatt av betydningen av tilknytning til hvert enkelt barn?

Syns du utdanningen din har forberedt deg godt nok på tematikken rundt barn-voksen relasjoner? Er det noe mer du vil føye til?

8.2 Barnesamtale

Hva ser dere på dette bildet?

Hvem er på bildet?

Hva ser dere på dette bildet?

Hvem er på bildet?

Hvor er de voksne? Leker dere i barnehagen også? Hvor er de voksne da? Leker de sammen med dere? Vil dere at de voksne skal leke sammen med dere? Hvor vil dere at de voksne skal være? Er det noen voksne som leker mer med dere enn andre? Vil dere helst leke med andre barn eller de voksne? Hvordan syns dere de voksne skal være når de er sammen med barn?